

I TIPIDE A SINUMAPIT DEKO

A Few Happenings To Me

written by

Diego Friginal

illustrated by

Raphael Aquilar

Nathaniel Tianero

Summer Institute of Linguistics Philippines, Inc.
Translators 1976 Publishers

Published
in cooperation with
Bureau of Public Schools
and
Institute of National Language
of the
Department of Education and Culture
Manila, Philippines

2nd Printing

32.13-376-3.15C

54.20P-766032MPZ

Printed in the Philippines
By F.E.B.C. Printing Division

FOREWORD

Some of the glory of the Philippines lies in the beautiful variety of people and languages within its coasts. It is to the great credit of the national leadership over the years that no attempt has been made to destroy this national heritage. The goal has been instead to preserve its integrity and dignity while building on this strong foundation a lasting superstructure of national language and culture.

The present book is one of many designed for this purpose. It recognizes the pedagogical importance of dividing literacy and second-language learning into two steps--literacy being the first. When a student has learned to read the language he understands best, the resulting satisfaction in his accomplishment gives the drive and confidence he needs to learn the national language. His ability to read, furthermore, is the indispensable tool for the study this program will require.

The Department of Education of the Philippines is proud to present this latest volume in a nationwide series designed to teach the national language through literacy in the vernaculars. It will strengthen both the parts of the nation and the whole.

**JUAN L. MANUEL
Secretary**

FOREWORD

One of the noble aims of Education is to equip every citizen to participate meaningfully in his society and to share in shaping the destiny of his country. Providing literacy instruction in each man's vernacular is a basic step in realizing this goal. To promote this purpose the Summer Institute of Linguistics works in agreement with and under the auspices of the Department of Education and Culture in the preparation of instructional and supplementary reading materials for the various Cultural Communities of our country.

The Bureau of Elementary Education takes pleasure, therefore, in presenting this volume of literacy material which is part of its list of approved supplementary reading materials prepared for use by the Elementary Schools in the areas using the vernacular of these materials.

**LICERIA BRILLIANTES SORIANO, Director
Bureau of Elementary Education**

MAGIOYO I PADEAN MI DE PAGKAMIT MI NI IKAN

Be buot mi a gesalad kami de atab ay geyedi kami ni antipara a kew. Magioyo i pagyedi mi ni antipara. Nāngamit kami ni kew a kapugtus ta dingan bobulsutan mi ni lanseta a matalas. Dingan nāngamit kami ni salamin ta tetiblug mi tangani masukud de

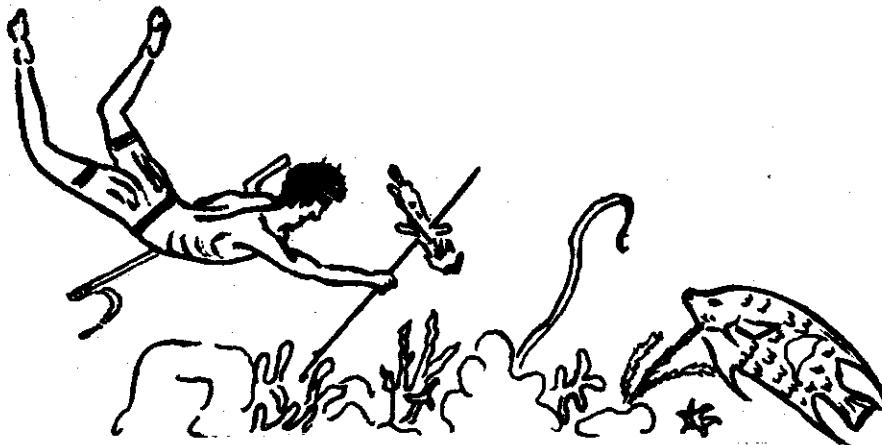

bulsut nun kew. Dingan nāngamit kami ni taguk ni kew ta yeyedi mi a henang tangani wet nakesila i orat.

Ta pagkayedi mi ninon ay nāngamit kami ni pagsuk a bekal ta dingan sasagsag mi un lawis na tangani lumapad dingan bobulsutan mi di tangani te pandodumanan ni pako a sima na. Nano ay be te sima di ay lalawag mi pan i guma. Ta be kinumita kami di ay gegiray mi di tangani mag-aduwa ta dingan yeyedian mi ni dilos a lubid. Nano be natapus di non ay nāngamit kami pan ni tamsi a lolubid mi nunde pagsuk ta i tamsi a inon ay

nagiput de sisingtan nun pagsuk pati nunde guma tangani wet naadde ni ikan. Misan ikami ay mamagsuk di de atab ta be ikami ay gesalad de atab ay gekita kami ni makmuk a masakut a ikan kanya depat a i pagsuk ay te lubid ta hangain i ikan de atab.

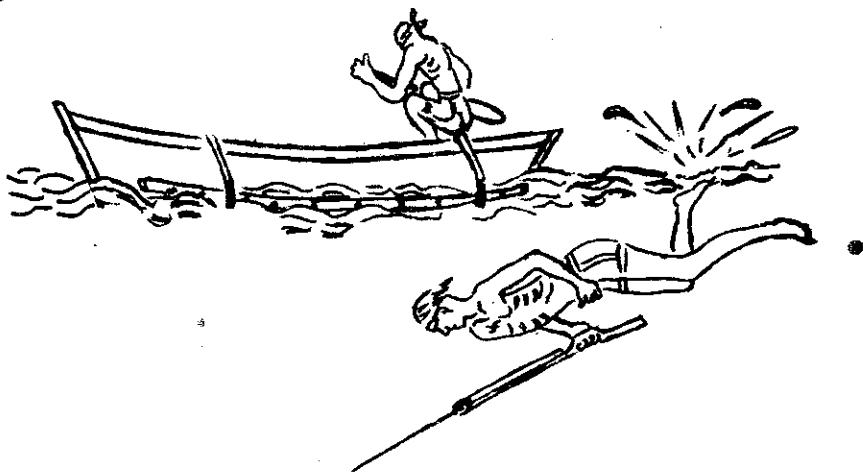
Nano ay nun ikami ay nagsalad de Dibut ay ako ay dio nunde ditow ta makiekam a masakut i duman. Misan ay te isin kami a kakoloy a abeng. Nun ikami ay duman di de atab ay sinabi nun abeng, "Hoa! Ikan a hanga a masakut!" Tinubeg ko, "Deno?" "Ay wiyo!" Nun ikami ay pakang pa duman ay inumolang un abeng ta sinabi na, "Wiyo di ta kakaget ok na di!" Dingan buot mi a masakut a makadetong duman a taming misan ay sinabi nun abeng, "Kinaget ok na di!" Ako ay natakul di kanya ang ko buot a nákang duman pati kinta ko duman i makmuk a sulagot ni ikan kanya natakul kami a masakut. Ikami ay sinumaka di de mamala.

Nano pagkasaka mi ay duman de tipong nun sinakaan mi un beloy a kataanan nun abeng ta sinabi ko de te beloy a "Kinaget ni ikan a hanga i kakoloy mi a ayun yu." Kanya nagbengka ide a linawag de un abeng misan ay an de kinta ta pinangan di ni ikan.

Kanya sinabi ko nunde mangayun ko, "Be buot yu ay duman kitam de dibelew to." "Ay-o." Kanya ikami ay tinumuloy la a nagsalad ta ikami ay nakamit di ni makmuk a ikan. Nun ikami ay gesalad pa ay kinta ko i isin a ikan a sinumuksuk de bulsut nun gesang. Kanya sinabi ko, - "Ay seseling ko non tangani ako ay makamit pala ni makmuk." Ta sineling ko ngani dingan kinta ko nunde bulsut i malatom a

geiwes. Nano ay pinagsuk ko ta inumiwes dingani. Ay matibong di a masakut. Nano ay natanga ko pala nunde bulsut dingan pinaglawag ko ay hanga man di a giyon. I oyo ay magi bebek de atab kanya ako ay natakul di a masakut. Namas pa ta pekita ko i ngipon na. Ta pekaget na un pagsuk ko ay inesip ko ay namas di be i katat ko i pekaget na. Ay inolangan ko i kakoloy ko ide ta ide i tinumabeng deko ta pinagsuk de pala un giyon kanya nalibun a mandeli. I oyo i matapang duman dikami de atab pati i oyo ay geburebud de lawes ni agta kanya pan gepakatakut. Kanya an depat a wawalat ni bengka i

magsasalad. Makati kagetin ide ninon. Ay talage ngani a nelibun i agta. Nano ay maginon dila i nasasabi ko dikamo.

MAGIOYO NUN AN OK PA GEPANULUSUN

Magioyo nun an ok pa gepanulusun. Ako ay migbugnang a masakut ta ako ay makmuk a manga ayun a magi ako a kólittawen. Ta ugnay kami de manga tindehan ni alak ta ikami ay gebugnang duman. Pati ugnay kami a gepakipagebuk de kapadepade mi a kólittawen. Ikami ay te manga utak ta buot mi a tigbesin i kapadepade mi a kólittawn. Be magkabuyu ay pebonglag mi ide ni beto kanya ide ay gegikan misan ay pesoysoyen mi la īde.

Ako ay nagkatakut pala nun nanon misan ay matapang ok dehil de alak. Misan ay nano a ako ay nagpanulusunīdi de Makedepat ay nagkatakut ok di de migbugnang ta makati ako ay soysoyen de pala ta ako ay tigbesin de. Kanya ang ko buot a nálane dide ta

ide ay magi nomuno ni mangáyun de be ide ay
bugnangin di. Kanya be peikna ko i ngalangala de
ay pepamologpologen ok a nagkatakut a masakut.

Ta magi nun ikami ay duman de Dibut ay
kinumang kami pati kaka ko de Belod ta nun ikami
ay napasakoy di de bengka ay te kakoloy kami
mangani a bugnang. Kanya ako ay nagkatakut ngani,
namas pa ta tinanto ok na a ti ano kon ta an ok
geinum ni alak. Kanya sinabi ko diya a magiyo,
"Be buot mo a geinum ni alak ay ikaw dila ta ako
ay an ok la." Ta eya ay tinumotol de alane ko.

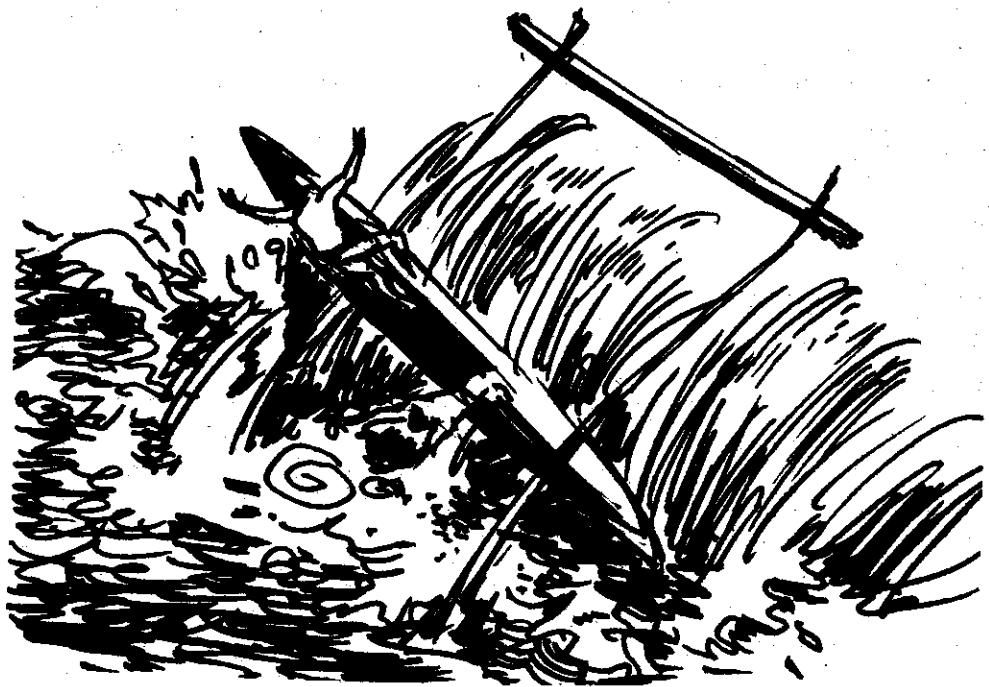
Nano ay naesip ko a amangan piyon a migbugnang.
Kanya depat tebe ay wet di te migbugnang tangani
wet nagkatakut i mangáyun de. Ta ako ay

gepanalangin para de migbugnang a ide tebe ay
matolad deko a nagkatakut di de bugnang tangani wet
di pala ide magbugnang a magi ako nano.

I OYO AY TUNGKUL DE SINUMAPIT DE ATAB

Nun ikami ay duman pa de Dimanayet ay ikami
ay gemena ni beto. Ay dingan nun isin a adow ay
sinabi nun abeng deko, "Ay yadi pa ay noduman
kita de Dingalan ta aatid ta i beto a mena. Ay
sinabi ko "Ay hale di!" Ay dingan sinumakoy kami
de bengka na a sadile a paagow de Dingalan a
inumapo duman de Dimanayet.

Tinumotol kami duman de Dimanayet ay manga
abiabi, sigudu manga pito pati kalahati ni abiabi
misan ay hangain a masakut i labun dingan nun dio
kami de alane ni Dingalan a tangos, duman de Sowe
ay dinumatong i maslug a palos a amiyen pati kasta
linumot di pati hangain a masakut pa a labun. Ay
dingan inumobbob i bengka a kasakoyen mi ta dingan

sinabi ko de abeng, "Be ang kamo nototol de bengka
ay talage a ako ay nototol ok tangani wet ok nalibun
a paagow duman de kaginglan a nadetogin ni bengka."
Misan ay sinabi ni abeng deko, "Ay ang ko wawalat
i bengka ko ta makati masede." "Ay-o, wet yu walat
ta ako ay nototol di." Ay dingan ninumangoy ok.

Ta nun ako ay genangoy ay sigudu manga udtu
misan ay an napatud a nadetong ok a tambing de
kaginglan ta hanga a masakut i labun pati desi pati

palos. Kanya nun apun di a masakut ay alayu pa i langges kanya ako ay getiyage dila genangoy a napaobbob de tabla a an masakut a anduwon.

Nano nun mulumayoyom di ay kinta ko di i hangain di a ikan a linumane deko misan ay sinabi ko de sadile ko, "Ay besta behala i Makedepat ta eya ay te kapangyedihan pa deko." Kanya naggabiya ok misan ano i yeyedi de deko misan ay an ok de kinaget.

Dingan nun abi di, sigudu manga pito ni abi ay kinta ko i salong ni bengka nunde kulukaginglan a untik. Ay nobol ok tebe nunde palangoy na a kaweyen ay dingan ginumikan a loktat i bengka ta inumander di ta an ok nakakiput ta magi nalibun di i lawes ko ta an ok gepakaolang ta ako ay nagketigeng di a masakut. Pati i bedu ko ay binut ko pati pantalun ta karsunsilyo la ay te duman de lawes ko.

Nano ay kinta ko i labun a hanga a masakut kanya ako ay sinumalad de disalad ta kasta ang ko

kinatinggesan ni disapow ko ta magi nalibun ok. Misan ay nun kinatinggesan ko i disapow ko ay duman ok de alane ni langges de kabetaan misan ay maapdis i lawes ko dehil de beto ta nakakna ok de beto a inagkat ni labun. Kanya an ok nakagiyus a tambing dehil de maapdis i lawes ko kanya binotong ok a liwet ni labun de ditow kanya sinabi ko, "Nano ay talage a nelibun ok di." Pati pinagelawag ko i ditow ay gedetong i hanga a labun ta liwet a tinumaklop deko ta duman ay kasta nalibun ok dingani.

Nano nun matinggesan ko ay ako ay duman di de mamala a an di te labun kanya kinatinggesan ko a naligtas ok di de kalebunan. Pati an di te dinumatong a labun misan ay an ok gepakauddi ta mahedep a masakut i lawes ko ta duman ok dila-napaobbob pati pinu i tiyen ko ni orat. Nun máloy di ay sigudu ay te kalbi i Makedepat kanya ako ay nakalipa ta an ok gepakauddi ta maapdis i tud ko.

Misan ay kinta ko i salong a liwet de kaipit a

bukod kanya sinabi ko, "Dena i beloy!" kanya ako ay dinumuman. Misan ay sinabi deko ni abeng, "Ay ang kami te pāpangan pati bedu." Kanya sinabi ko, "Ay depat a ako ay tumuloy de Dingalan."

Nano ay nun ako ay duman di de Dingalan ay kinta ko i peabuyenan ko a abeng pati eya ay ayun ko. Kanya sinabi na deko, "Dio i bedu ni ayun mo a ulittaw pati dio pala i pāpangan." Ay dingan namangan ok pati nagbedu. Ta nun abiabi ay sinabi ko, Ay buot ko a nooli duman de Dimanayet pati ang ko katinggesan ti ano i sinumapit de kakoloy ko a abeng de bengka." Misan ay nun ako ay duman de Aplaya ni Dingalan ay kinta ko i te bengka. Eya ay te biged ni hanga de tagiledin na dehil de

bengka na a sadile ta eya ay napasakoy dila de idog
nun bengka hanggen de mamala kanya eya ay nadetogin
ay nabigeden. Kanya sinabi ko diya, "Dio ok nano
a an te biged. Bekot te biged ka? Be pinabiyaan
mo tebe un bengka ay ang ka nabigeden." Misan ay
sinabi na deko a "I bengka ko ay duman de
Kinasasan de tipong ni Ablog. Ta hanggen nano ay
needup i abeng a iwina. Iwina la i nasasabi ko.